

Oan Provinsjale Steaten

Gearkomste : 29 mei 2007
Beliedsmêd : huisvesting provincie
Ôfdieling : Bestuurszaken en Financieel Toezicht gemeenten
Registraasjenûmer : 697551
Primêr nûmer :
Ûnderwerp : rapportage tijdelijke huisvesting

Gearfetting : In overeenstemming met hun toezegging leggen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten verantwoording af over de totstandkoming van de Tijdelijke Huisvesting van de Provinsje aan de Snekertrekweg

Oerwaging

Inleiding

Op 22 juni 2005 gaven uw staten het definitieve startsein voor de realisatie van de vernieuwbouw van het Provinsjehûs aan de Tweebaksmarkt. Hiermee begon een uiterst gecompliceerde operatie waarvoor wij binnen de provinciale organisatie niet konden terugvallen op bestaande expertise. Bovendien legden zowel de gegeven tijdstermijn als het taakstellende budget de nodige beperkingen op.

Voor deze voor de provincie ongewone opgave diende een projectorganisatie te worden opgezet die twee belangrijke taakstellingen had: het voorbereiden van de nieuwbouw en het vinden en realiseren van een oplossing voor de tijdelijke huisvesting van het provinciaal bestuur en de provinciale organisatie gedurende de bouwperiode.

Nu per 2 januari 2007, de afgesproken datum, de tijdelijke huisvesting aan de Snekertrekweg is betrokken achten wij het gepast over de gang van zaken daaromtrent, zowel financieel als inhoudelijk, aan u te rapporteren. Omdat het een ongewoon project was meenden wij er goed aan te doen deze rapportage uit drie delen te laten bestaan: een interne rapportage van de dienst, een door een accountant opgemaakt rapport van bevindingen dat mede daarop is gebaseerd en een bestuurlijke verantwoording.

Eind maart hebben wij hiervoor de nodige opdrachten verstrekt.

De interne rapportage is verzorgd door de heer Collette, de toenmalige interim-directeur Concern Ondersteuning, die per 1 januari 2006 het proces Tijdelijke Huisvesting heeft overgenomen. Dit rapport is ons 7 mei 2007 ter hand gesteld.

Aan Deloitte hebben wij verzocht het rapport van bevindingen op te stellen. Dit rapport is op 22 mei aan ons opgeleverd, dit wil zeggen binnen de afgesproken termijn van anderhalve maand na de start van hun onderzoek.

Onderstaand zullen wij onze bestuurlijke conclusies verbinden aan beide rapportages.

Wat was de opdracht voor de tijdelijke huisvesting?

Toen duidelijk was dat de vernieuwbouw kon starten stond van meet af aan vast dat gedurende de gehele bouw- en slooperperiode het provinciehuis aan de Tweebaksmarkt onbruikbaar zou zijn. Dat betekende dat ruim 900 werkplekken gevonden zouden moeten worden, een alternatieve statenzaal, voldoende representatieve onderkomens voor ons college en adequate vergaderfaciliteiten.

Ons streven was de gehele organisatie onder één dak te huisvesten, bij voorkeur in de nabijheid van openbaar vervoer en in Leeuwarden. In eerste instantie zou voor het bestuur een eigen locatie worden gezocht, maar de wens was uitdrukkelijk om bestuur en organisatie onder hetzelfde dak te huisvesten. De daarmee samenhangende werkbaarheid en kostenbesparingen zijn evident.

Gelet op de voorgenomen start van sloop en nieuwbouw per maart 2007, en de omstandigheid dat pas in juni 2005 een definitief besluit genomen was, stond de zoektocht naar deze tijdelijke huisvesting van meet af aan onder een enorme tijdsdruk.

Voor deze gehele operatie hebben uw staten een taakstellend budget opgelegd, bestaande uit een vaste som van 13 miljoen Euro. U bent er op 22 juni 2005 tevens mee akkoord gegaan dat de exploitatielasten die zouden worden bespaard door geen gebruik te maken van de bestaande accommodatie tijdens de bouw worden omgezet in een tijdelijk projectbudget. Zoals blijkt uit de voor u toentertijd ter inzage gelegde informatie gaat het hier om een bedrag van € 4.345.000, inclusief het gereserveerde bedrag voor de statenzaal.

Wat is gerealiseerd

Op 1 januari 2007, dus op de afgesproken tijd, was de gehele provinciale organisatie en het provinciaal bestuur verhuisd naar de panden aan de Snekertrêkweg. Hiervoor moest een industrieel gebouw geheel worden omgebouwd tot een eigentijds kantoorpand. Alle systemen werkten, de it-apparatuur was gebruiksgereed, de werkplekken waren gebruiksgereed.

Uit de ambtelijke rapportage blijkt dat binnen het gestelde budget meer is geleverd dan oorspronkelijk was voorzien:

- waar de eerste opzet uitging van 80 flexibele werkplekken zijn er ruim 300 gerealiseerd
- de statenzaal kon op zeer goede wijze binnen de gebouwen worden ondergebracht
- gedeputeerde staten hebben zodanige werkplekken gekregen dat zij gedurende de gehele bouwperiode op adequate wijze gehuisvest zijn
- het is mogelijk gebleken om zonder meerkosten extra werkplekken te realiseren voor het personeel dat tot 1.1.2007 was ondergebracht in de districten van Provinciale Waterstaat

Deloitte constateert dat de projectorganisatie op een verantwoorde wijze het project heeft geadmistreerd en dat de kosten op voldoende wijze in beeld zijn gebracht.

Ook bevestigt Deloitte dat binnen het geraamde budget is gebleven.

In het algemeen acht de accountant de kosten redelijk en is in voldoende mate getracht een objectieve prijsstelling te realiseren.

Binnen het totale budget voor dit project acht Deloitte de kosten voor management gebruikelijk of zelfs iets lager dan gebruikelijk, te weten 6 % van het totaal.

Het feit dat er een goede inhoudelijke prestatie is geleverd neemt niet weg dat er over de manier waarop die tot stand is gebracht kanttekeningen zijn te maken.

Hoe is het gegaan

Zoals gezegd, de bouw van een provinciehuis en het realiseren van een tijdelijke opvang voor een kleine duizend mensen is voor onze organisatie geen dagelijks werk.

Wij hebben gekozen voor een organisatievorm waarbij een sterke nadruk werd gelegd op de inbreng van de Algemeen Directeur, ondersteund door extern in te huren specialisten. In een tweewekelijks overleg met de projectgedeputeerde, de heer T.Baas, en de gedeputeerde Financiën, de heer J.Ploeg, vond afstemming plaats met het bestuur.

Op 22 mei 2007 hebben wij van Deloitte, conform de door ons geformuleerde opdracht, een rapportage ontvangen over hun onderzoek naar de manier waarop het project Tijdelijke Huisvesting is verlopen. De belangrijkste conclusies uit deze rapportage zullen wij hieronder van onze reactie voorzien.

De verstrekte mandaten

Ten einde de gewenste snelheid mogelijk te maken hebben wij gekozen voor een zeer ruim mandaat aan de Algemeen Directeur. Deze heeft daarbij de bevoegdheid gekregen tot ondermandaat aan de projectleiders. Hiervan is ook gebruik gemaakt. Deloitte merkt op dat in de meeste gevallen binnen de financiële grenzen van de mandaten is gehandeld, maar dat in enkele gevallen, bijvoorbeeld bij het aantrekken van de projectleider THV en de Gedelegeerd Opdrachtgever in 2005 buiten de toen geldende mandaten is gehandeld. Hiermee waren grotere bedragen gemoeid dan het toen geldende mandaat van de Algemeen Directeur toeliet. In 2006 is dit mandaat verruimd. Zouden dezelfde besluiten in 2006 genomen zijn, dan zou er geen probleem zijn geweest. Niemand heeft zich echter op dat moment gerealiseerd dat strikt genomen toen een collegebesluit vereist was.

Over het aantrekken van de projectleider en de gedelegeerd opdrachtgever zullen wij hieronder nog een toelichting geven. Inhoudelijk heeft deze mandaatregeling tot het door ons gewenste resultaat geleid.

Wel willen wij hierbij opmerken dat de keuze voor snelheid en ruime mandatering in de praktijk in termen van verslaglegging, tijdige rapportage en delen van verantwoordelijkheden heeft geleid tot weinig bestuurlijke besluitvorming op een aantal essentiële beslismomenten van het project. Wij zijn daarom tot de conclusie gekomen dat deze regeling aanpassing behoeft en dat er betere voorwaarden voor het organiseren van bestuurlijke verantwoordelijkheid zullen moeten worden geschapen. Ook concluderen wij uit het rapport van Deloitte dat financiële beheersmaatregelen eerder genomen hadden moeten worden. Deze les nemen wij voor de toekomst mee.

Het voldoende transparant en tijdig afsluiten van contracten.

In het gehele project is gebleken dat de interne en de Europese regeling niet is toegesneden op het realiseren van doelen binnen een uiterst krappe tijdsplanning. De projectleiding heeft – naar zij op dat moment meende – op verantwoorde wijze werd gezocht naar alternatieve procedures, die de nodige versnelling zouden opleveren.

Naar het resultaat gemeten is de projectorganisatie in dat doel geslaagd. Wel moet nu, achteraf, worden geconstateerd dat in een aantal gevallen te scherp aan de wind is gezeild.

Wij concluderen uit de rapportage van Deloitte dat er in sommige gevallen te vrij met de procedures is om gegaan, ook daar waar alternatieve routes mogelijk waren geweest.

Ook is een aantal gevallen te weinig vastgelegd en zijn sommige besluiten te impliciet genomen.

Terugkijkend betreuren wij dat, zeker nu in de afgelopen weken, dus nadat ons onderzoek al was gestart, bij pers en publiek de suggestie is ontstaan dat in sommige gevallen er sprake zou zijn van een onzuivere relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

Wij zijn er ons van bewust dat de overheid door haar handelen het opwekken van dergelijke gevoelens te allen tijde dient te vermijden.

Dit achten wij temeer van belang omdat wij er van overtuigd zijn dat de gekozen werkwijze alleen is ingezet om de gestelde doelen binnen de gegeven termijnen te behalen en dat hier nimmer sprake is geweest van een benadeling van de provincie. Dit blijkt ook uit het rapport van de accountant. Hieruit blijkt dat de totale indirecte kosten gebruikelijk zijn te noemen.

Een belangrijk leerpunt van de rapportage van Deloitte is dat wij meer aandacht zullen moeten besteden aan het tijdig en transparant afsluiten van contracten, waardoor de prestaties over en weer van tevoren voldoende duidelijk worden. Waar dit niet kan – zoals in de design en construct-opzet voor de Tijdelijke Huisvesting – zal in ieder geval naar een maximale helderheid gestreefd moeten worden. In alle gevallen zal beter de hand gehouden moeten worden aan de toepassing van de geldende regelgeving. Waar dit niet kan – en waar het een bevoegdheid is van ons college om van interne regelgeving af te wijken – zal expliciete besluitvorming door ons college moeten plaatsvinden.

Hoewel meestentijds de betrokken afdelingen, als BFT en Concerncontroll, zijn ingeschakeld blijkt onvoldoende op welke wijze rekening is gehouden met hun adviezen, dan wel wat de reden was om daarvan af te wijken. Ook dat willen wij in de toekomst anders zien. Met name waar het gaat om interpretatie van Europese wetgeving en de toepassing van de eigen interne regelgeving moeten hun adviezen leidend zijn. Afwijking van die adviezen mag alleen gemotiveerd plaatsvinden.

Wel hebben wij geconstateerd dat in een aantal gevallen de geldende interne regelgeving te stellig is en te weinig rekening houdt met de praktijk. Wij zullen daarom het geheel aan interne regelgeving aan een kritische beschouwing onderwerpen en zo nodig aanpassen.

Een laatste punt in dezen is de constatering dat er op een aantal cruciale momenten te weinig verslaglegging heeft plaatsgevonden van overleggen, onderhandelingen en dergelijke. Wij beschouwen dit als een uitvloeisel van het tempo waarmee men te werk heeft willen gaan. Toch blijkt achteraf telkens weer dat het mede daardoor lastig is om in sommige gevallen een exacte gang van zaken te reconstrueren. Ook dit beschouwen wij als een leerpunt voor de toekomst.

De huur van het EKP-gebouw

Deloitte merkt op dat voor de huur, en met name het voor ons gebruik geschikt maken, van het EKP-gebouw Europees had behoren te worden aanbesteed. Hierover hebben wij uitvoerig contact gehad met onze juridische adviseurs.

Dit overleg leidde tot de benadering dat voor de kale huur van een gebouw voor gebruik door de overheid geen Europese aanbesteding nodig is. In de desbetreffende regeling, de BAO, is hier uitdrukkelijk een uitzondering voor gemaakt.

Voor het geschikt maken van dit aldus gehuurde gebouw geldt wel een Europese aanbestedingsplicht.

Daar ontstond een dilemma, omdat de verhuurder als eigenaar zelf wil de zorgdragen voor de aanpassing van het gebouw, door de inzet van hun huisaannemer. Bijzondere omstandigheid was daarbij bovendien dat er in Leeuwarden geen enkel alternatief was voor de mogelijkheden die Achmea bood. Zij was de enige aanbieder van het door ons benodigde aantal m² (10.000 m²) in Leeuwarden nabij het openbaar vervoer en met voldoende parkeergelegenheid. Daarmee werd het kiezen voor een andere locatie feitelijk onmogelijk. De keuze voor Achmea werd daardoor wel een zeker risico, dat echter niet tot claims van derden heeft geleid.

In de vakliteratuur is overigens al vaak gewezen op deze patstelling en is Europa verzocht hierin te voorzien.

Het aantrekken van de projectleider tijdelijke huisvesting

Zoals eerder gesteld was de opgave voor het vinden van de tijdelijke huisvesting geen dagelijks werk voor de provincie. Daarom is al vrij snel besloten dit onderdeel af te splitsen van het totale project Bouwwerk en een eigen projectleider aan te stellen. Zijn taak zou zijn het vinden van de lokatie(s), het organiseren van het eventueel geschikt maken daarvan en het tijdig doen opleveren.

Daarmee werd een functionaris gezocht die over heel specifieke organisatorische vaardigheden beschikt, die voldoende managementkwaliteiten heeft om leiding te geven aan het proces en die in staat is om de (bestuurlijke) klantwensen om te zetten in output. Bovendien moet zo iemand kunnen werken met het concept van “design and construct” waarbij vooraf niet alles vaststaat en er toch resultaten in kwaliteit, snelheid en budget moeten worden gerealiseerd.

Conform de provinciale regels is voor het aantrekken van de projectleider een tweetal offertes gevraagd. Met beide offranten zijn gesprekken gevoerd en uiteindelijk is de keuze gemaakt voor het aantrekken van de heer Kroon. In eerste instantie voor het zoek-deel van de opdracht, nadien is deze omgezet in een opdracht tot realisatie.

Er is, na uitvoerige deliberatie binnen de dienst, van af gezien deze opdracht Europees aan te besteden. De inschakeling van Kroon, evenals nadien van de Gedelegeerd Opdrachtgever, is steeds beschouwd als de inhuur van “hoofd en handen”. Dit is een begrip in het Europese recht dat gehanteerd wordt als er derden worden aangetrokken als waren zij werknemers bij de overheid.

Het gaat dan om het binnen een hiërarchisch verband verrichten van werkzaamheden waarbij er een directe verantwoordelijkheidsrelatie naar een ander bestaat. In dit geval was en is de Algemeen Directeur als zodanig te beschouwen.

De accountant kan die opvatting niet volgen. Volgens Deloitte zou er sprake zijn van twee situaties bij dit contract. Het eerste deel, het zoekdeel zou ook volgens de accountant kunnen worden beschouwd als de inhuur van hoofd en handen. Bij het tweede deel zou sprake zijn van een zodanige resultaatsverplichting van Kroon dat dit neer zou komen op aanneming van werk.

Daarom acht de accountant voor dit soort gevallen Europese aanbesteding geboden. Het gaat dus om de vraag in hoeverre de heer Kroon als zelfstandig opererend kon worden beschouwd met een afgesproken resultaat – wat de accountant meent – of als een binnen de provinciale hiërarchie optredende projectleider.

Terecht merkt de accountant op dat het Europese recht op dit soort vraagstukken vrijwel zelden een eensluidend antwoord biedt en dat de ultieme zekerheid alleen te krijgen is door een uitspraak van de rechter. Nu er geen claims van derden zijn binnengekomen achten wij de kans daarop gering.

Van heel andere orde is de opmerking van de accountant bij de keuze voor de heer Kroon, gelet op het door hem gevraagde tarief. Deloitte acht dit hoog en mist een afwegingsgrond bij de provincie. Op dit punt kunnen wij de accountant niet volgen. Zoals ook in de ambtelijke rapportage is aangegeven was er sprake van twee geheel verschillende offertes. Kroon bood veel meer een totaal aanpak dan de andere offereerder. Deze tweede wilde veel meer gebruik maken van provinciale inbreng en stelde zich veel minder op als integraal projectmanager dan Kroon. Juist waar het hier ging om het aantrekken van een projectleider met specifieke kwaliteiten en de noodzaak om – gelet op de tijdsdruk – alles in één keer goed te doen verdiende Kroon de voorkeur.

Van belang daarbij is op te merken dat de gevraagde functie veel meer lijkt op die van een interim-manager in een complex bestuurlijk proces dan om een logistiek manager voor een bouwproject. Dit bepaalde enerzijds de keuze voor Kroon boven de andere partij maar maakte ook diens tarief acceptabel.

Ook nu nog achten wij dit weliswaar hoog, maar in vergelijking tot tarieven die andere interim-managers vragen zeker niet onredelijk.

Vastgesteld moet ook worden dat Kroon de verwachtingen heeft waargemaakt. De provincie heeft waar voor haar geld gekregen.

In de pers is de suggestie gerezen dat er een te hechte relatie zou bestaan tussen de Algemeen Directeur en de heer Kroon.

Wij betreuren het beeld dat onbedoeld is ontstaan dat de vriendschappelijke contacten tussen beiden hebben geleid tot de schijn van bevoordeling.

Ook na lezing van de opmerkingen van de accountant blijven wij van oordeel dat hiervan geen sprake is geweest en dat het aanstellen van de heer Kroon op zakelijke gronden is geschied, met het afgesproken resultaat.

Overigens kunnen wij vaststellen dat in dezen geheel conform ons integriteitprotocol is gehandeld. Dat schrijft een meldingsplicht voor wanneer er sprake is van een mogelijke vermenging van privé-belangen/relaties .:

- *waarbij er sprake is van concrete (of toekomstige) zakelijke relaties met de provincie en/of*

- *waarbij er sprake is van onderhandelingsposities waarbij de provincie partij is*

Vastgesteld kan worden dat in het onderhavige geval aan deze meldingsplicht is voldaan.

De huisvestingsadviseur

Van meet af aan is het de bedoeling geweest dat bij de tijdelijke huisvesting zou worden geëxperimenteerd met vormen van flexibele werkplekken. Daarom was er behoefte aan een huisvestingsadviseur die op dit punt een filosofie zou ontwikkelen die in eerste instantie in de tijdelijke huisvesting zou worden toegepast, maar die kon worden geëxporteerd naar de nieuwbouw. Uitgaande van het concept 'design and construct' – kort samengevat: het al werkend ontwikkelen van het bouwconcept - zijn er begin 2005 oriënterende gesprekken gevoerd met enkele adviseurs. Een van deze kwam via Kroon Advies: Erick Office Concepts (EOC). Hij is gevraagd om als adviseur mee te denken. Deze adviseur, Wuestman, had daarbij de duidelijke wens om deze taak binnen een dienstverband met de provincie te verrichten. Omdat het om tijdelijke, niet-structurele activiteiten, gaat is de directie daar niet op ingegaan. Bovendien zat het project op dat moment nog in de voorbereidende fase. Provinciale Staten moesten ook nog besluiten nemen over de dekking van Nieuwbouw en Tijdelijke Huisvesting.

Daarna is besproken om Erick Office Concepts via Kroon Advies in te huren. Dat gaf alle partijen in maart 2005 de ruimte aan het voorbereidende werk te gaan zonder aan elkaar vast te zitten. Kroon Advies heeft daarbij aangegeven daarvoor een fee in rekening te willen brengen. De fee was ondermeer voor administratieve kosten, risico bij uitval, kwaliteitsbewaking en begeleiding. Dat is op zich redelijk. De accountant acht het echter een bijzonder hoog percentage, omdat Kroon Advies weinig risico liep en weinig kosten maakte.

Dat is achteraf, nu er geen daadwerkelijk problemen zijn geweest, gemakkelijker te constateren. Het percentage is in vergelijking met andere bureaus lager.

Bovendien heeft de fee niet geleid tot een netto kostenstijging voor de provincie. EOC is akkoord gegaan met een lager uurtarief dan oorspronkelijk aangegeven. Het is in evenredigheid met de 'opslag' van Kroon is verlaagd. Het uurtarief werd in 2005 als marktconform beschouwd. Dit

wordt door de accountant bevestigd. De afspraken tussen Kroon Advies en EOC zijn op 21 april 2005 vastgelegd. Wij zijn het met de accountant eens, dat de afspraken tussen Kroon Advies en de provincie over het inhuren van EOC hadden moeten worden vastgelegd. Dat maakt de op zich redelijke afspraken transparant. De vraag of een (extern) projectleider tevens diensten kan leveren, waarbij voor deze een financieel belang aan de orde is, zullen wij de volgende keer minder snel bevestigend beantwoorden.

Maatregelen

In het bovenstaande hebben wij onze bestuurlijke visie op de gang van zaken rond de tijdelijke huisvesting weergegeven. Alles overziend komen wij tot de conclusie dat het gehele proces heeft geleid tot een gewaardeerd resultaat.

Wel is - door tijdsdruk ingegeven - in aantal gevallen op een achteraf gezien onjuiste wijze afgeweken van de interne en Europese regelgeving. Wel geldt daarbij de verzachting dat de interne regelgeving soms te complex was in zijn eisen van aantallen offertes en dat een formele vrijstellingsregeling ontbrak.

In het vorenstaande hebben wij een aantal punten opgesomd die wij als les uit deze aangelegenheid zullen meenemen. Hieronder geven wij deze nog even puntsgewijs weer:

- Het verlenen van een onbegrensd mandaat, door wat voor tijdsoverwegingen ingegeven, leidt in de praktijk tot een onvoldoende zichtbare bestuurlijke verantwoordelijkheid. Wij zullen deze constructie niet meer toepassen.
- Wij zullen bij de mandaatverlening benadrukken dat er geregeld, en zeker op strategische momenten, terugkoppeling naar het bestuur plaatsvindt. Indien daartoe aanleiding bestaat, bijvoorbeeld bij het afwijken van reguliere procedures, zal hierover expliciete besluitvorming door ons college dienen plaats te vinden.
- Het juist toepassen van eigen en externe regelgeving is voor de overheid een basisverantwoordelijkheid. Wij zullen nog scherper dan thans erop toezien dat hieraan de hand wordt gehouden, ook als het om Europese aanbestedingsregels gaat.
- Ook in complexe projecten met grote tijds-

druk, zoals de Tijdelijke Huisvesting dient voldoende ruimte worden ingebouwd voor het inroepen van de bij de afdelingen Concern Controll, BFT en Centrale Inkoop aanwezige deskundigheid. Van hun adviezen zal alleen gemotiveerd mogen worden afgeweken.

- .Er dient voor gezorgd te worden dat gemaakte afspraken adequaat worden vastgelegd en dat er voldoende verslaglegging plaatsvindt.
- Wij zullen ons integriteitsprotocol strikt hanteren teneinde elke schijn van partijdigheid of afhankelijkheid te vermijden
- Bij de start van een project dienen de organisatie en de financiële beheerstructuur bekend te zijn

Met bovenstaande maatregelen menen wij op voldoende wijze uitvoering te kunnen geven aan de bevindingen van de accountant. Over de implementatie daarvan zullen wij u informeren.

Útstel

Wij stellen u voor onze rapportages voor kennisgeving aan te nemen en in te stemmen met de door ons voorgenomen maatregelen.

Ljouwert,

Deputearre Steaten fan Fryslân,

Drs. E.H.T.M. Nijpels , foarsitter.

mr. J. Wibier , sekretaris.

BESLÚT NR.

PROVINSJALE STEATEN fan FRYSLÂN

Nei it lêzen fan it útstel fan Deputearre Steaten fan Fryslân fan 24 mei 2007, nr.

Oerwagende dat gedeputeerde staten uitvoerig verslag hebben gedaan van de gang van zaken rond de totstandkoming van de Tijdelijke Huisvesting en daaraan een aantal verbeterpunten hebben verbonden

Beslute:

de voorgelegde rapportages voor kennisgeving aan te nemen en in te stemmen met de door gedeputeerde staten voorgenomen maatregelen

Sa fêststeld troch Provinsjale Steaten fan Fryslân yn harren iepenbiere gearkomste fan ,

, foarsitter

, griffier